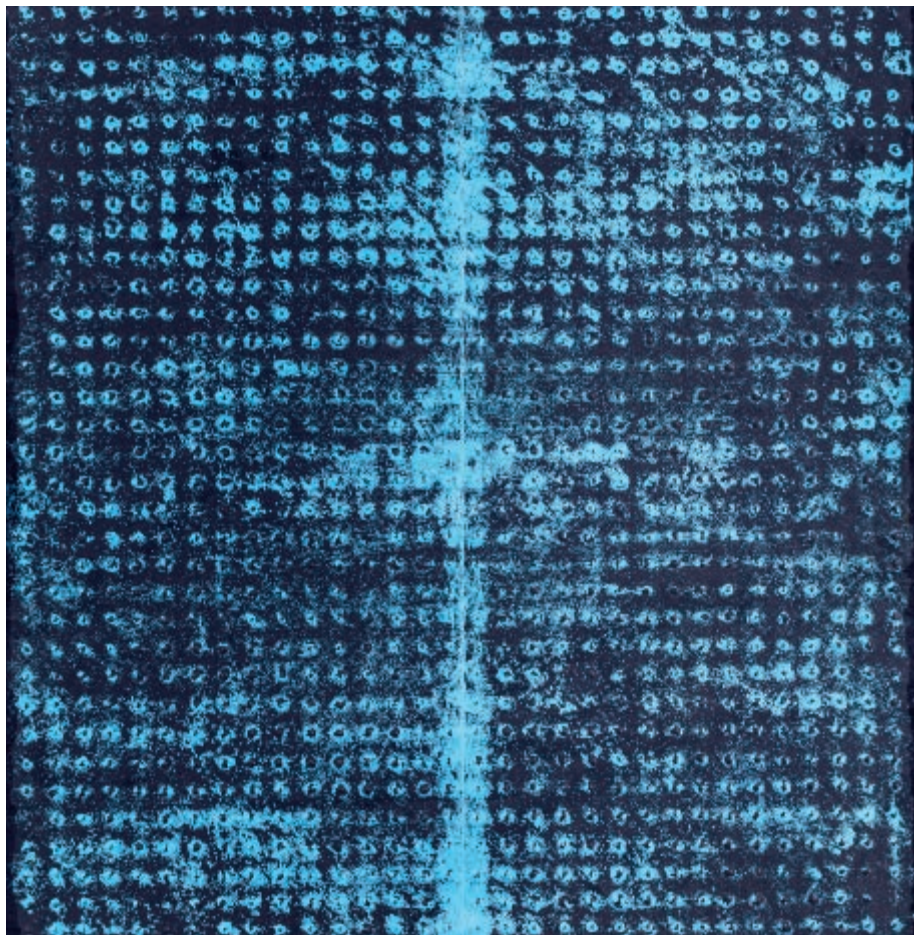


Hałas

malarstwo/painting

BOSZ
art





Józef Hałas
2005

Hałas

malarstwo/painting

BOSZ
art

BoSz®

Wydawnictwo BoSz
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Wydawca

Published by

Józef Hałas to jeden z ciekawszych artystów drugiej połowy XX wieku. Określany jako klasyk nowoczesności, malarz odrębny, którego prace mimo swojej geometryzacji oscylują w kierunku kolorystycznej poetyckiej magii. Stworzone przez niego obrazy zachwycają subtelnymi zestawieniami barw, uporządkowaniem i rytmem opisującym otaczający nas świat. Nie tylko intrygują fakturą oraz wzbudzają podziw i szacunek dla materii malarskiej, ale też fascynują odwagą w zaskakujących czasem eksperymentach twórczych. Jest również jednym z nielicznych polskich artystów, których prace trafiły do prestiżowej kolekcji paryskiego Centre Pompidou.

Józef Hałas urodził się 7 stycznia 1927 roku w Nowym Sączu, jednak całe jego dorosłe życie związane było z Wrocławiem. Tu ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych, broniąc w 1954 roku dyplomu w pracowni Eugeniusza Gepperta, tu na przestrzeni lat spełniał się jako pedagog macierzystej uczelni, jej prorektor, a od 1990 roku profesor. Był również jedną z ważniejszych osobowości wrocławskiego środowiska artystycznego: nie tylko należał do pokolenia, które po wojnie jako pierwsze je tworzyło, ale także czynnie uczestniczył w jego działalności. Zaraz po studiach dołączył do Związku Polskich Artystów Plastyków i jego lokalnego wrocławskiego okręgu, współtworzył powstałą we Wrocławiu w 1956 roku Grupę X – symbol „X” miał oznaczać zarówno niewiadomą, jak i tak ważną wówczas wolność wyborów artystycznych. Od 1961 roku

Józef Hałas is among the most remarkable Polish artists of the second half of the 20th century. He is described as a modern classic, a distinct painter, whose works, despite geometrisation, oscillate towards the poetic magic of colours. His paintings enthrall with subtle colour combinations, orderliness and rhythm defining the world around us. Not only do they stand out with intriguing texture and inspire awe and respect for the painterly matter, but they also fascinate with the boldness of their – at times surprising – creative experiments. Hałas is also among the few Polish artists whose works have been acquired for the prestigious collection of the Centre Pompidou in Paris.

Józef Hałas was born on 7 January 1927 in Nowy Sącz, but throughout his entire adult life, he was tied to Wrocław. This is where he graduated from the State Higher School of Fine Arts, defending his diploma project in Eugeniusz Geppert's studio in 1954. In Wrocław, he worked as a teacher and vice-rector at his alma mater, and since 1990 also as a professor. Furthermore, he was one of the key figures in the Wrocław artistic milieu: he not only belonged to the generation that shaped it after World War I, but also took an active part in its endeavours. Right after college, he joined the Association of Polish Artists and Designers and its local branch in Wrocław and co-created Group X, established in 1956 – the symbol X was meant to stand for the unknown as well as the artistic

należał zaś do związanej z inicjatywą Eugeniusza Gepperta i Hanny Krzetuskiej grupy Szkoła Wrocławska (od 1967 roku znanej jako Grupa Wrocławska), zrzeszającej i jednoczącej we wspólnych działaniach przedstawicieli tamtejszego środowiska.

W 1955 roku Józef Hałas wziął udział w ważnej dla swojego pokolenia Ogólnopolskiej Wystawie Młodej Plastyki *Przeciw wojnie – przeciw faszyzmowi* w warszawskim Arsenalu, prezentując się na niej jako wrażliwy, poetycki obserwator rzeczywistości, przyrównywany wówczas – choć podobno nie lubił takich porównań – do surrealisty Paula Klee oraz do Tadeusza Makowskiego, zwłaszcza ze względu na jego bliski kubizmowi sposób myślenia o formie. Pokazane wówczasczesne prace Hałasa były budowane plamami ciemnych barw, typowych dla powojennej szarości, ograniczonych wyrazistym konturem. W twórczości malarza pojawiły się formy figuralne, które dopiero z czasem wyeliminował. Tematem jego artystycznych poszukiwań ujętych najczęściej w serie stały się rozważania o naturze i próby zrozumienia jej porządku. Obserwował ją niezwykle uważnie, wręcz analitycznie, dostrzegając nadzwyczajność przyrody tkwiącą, jak tłumaczył, w zwyczajności i harmonii widocznej w przeciwstawieniach. A najważniejszą jego ideą stało się jej porządkowanie i syntezywanie. Kompozycje te dopełniał kolor, który dla obdarzonego niezwykle wrażliwością Hałasa odgrywał istotną rolę. Jego styl ewoluował od szarości w stronę coraz intensywniejszych,

freedom of choice, so important at the time. From 1961, he was a member of the group Wrocław School (since 1967 known as the Wrocław Group) initiated by Eugeniusz Geppert and Hanna Krzetuska, bringing together and uniting representatives of the local community in joint activities.

In 1955, Józef Hałas participated in the National Exhibition of Young Visual Arts *Against War – Against Fascism* in the Warsaw Arsenal, which was particularly important to his generation. He presented himself as a sensitive, poetic observer of reality, then compared – although he shunned such comparisons – to the Surrealist Paul Klee and to Tadeusz Makowski, in particular due to his Cubist-like way of thinking about form. Hałas's early works featured there were built from spots of dark colours, typical of the post-war greyness, delimited by clear contours. The painter's art included figural forms, which he only eliminated over time. His artistic explorations, usually organised in series, focused on deliberations on nature and attempts at understanding its order. He observed it very closely, almost analytically, noticing the extraordinariness of nature in – as he explained – ordinariness, and the harmony clear in juxtapositions. His overarching idea was order and synthesis. Those compositions were complemented with colours, which played a significant role for the highly sensitive Hałas. His style evolved from greyness towards more intense, almost vibrating shades and their subtle diffusion, up to

wręcz wibrujących barw i ich subtelnych dyfuzji, aż po zaskakujące, wprost jarzące się kolory ostatnich prac. Ważne stały się również zestawienia i wzajemne relacje barw, w myśl teorii artysty, że „malarstwo to właśnie moment, gdy jeden kolor pomaga drugiemu być sobą i na odwrót, to razem tworzą trzecią wartość – całość”¹.

Punktem wyjścia i swoistym znakiem rozpoznawczym twórczości Józefa Hałasa był motyw góry, wynikający z niezwykle silnego wspomnienia nowosądeckiego dzieciństwa. To właśnie wędrówki górskie, towarzyszące im wzruszenia oraz zapisane w pamięci obrazy stały się w późniejszym czasie podstawą formalnego przetwarzania obserwowanego w okresie dorastania krajobrazu. Stworzony w latach 60. cykl *Wnętrza* wynikał z fascynacji – jak sam mawiał – „stodółkami”, w których charakterystyczne ułożenia belek i przenikające przez szczeliny światło tworzyły we wnętrzach urzekające obrazy. Ważne dla artysty były również obserwacje horyzontu, który rozciągał się przed nim podczas górskich wędrówek, co zainspirowało go do stworzenia kluczowego w jego twórczości cyklu *Droga*. Uproszczony do kształtu trójkąta równoramiennego motyw drogi został uznany przez krytyków za najbardziej nowatorskie ujęcie pejzażu w sztuce polskiej drugiej połowy XX wieku.

Malowany przez Hałasa motyw góry przeplatał się z serią eksperymentów formalnych zebranych w cyklach *Przeciwstawienia* i *Podziały*. Ten pierwszy, na który składają się prace wykonane techniką olejną na płótnie bądź rysowane

the startling radiant colours of his latest works. The combinations and interrelations of colours also became important, in keeping with the artist's theory that "painting is precisely the moment one colour helps another to be itself and vice versa, and together they form a third value – the whole."¹

The starting point, and a kind of hallmark of Józef Hałas's art, was the motif of mountains, originating from his vivid childhood memories from Nowy Sącz. It was the mountain hikes, the accompanying emotions and the images stored in his mind that later became the basis for the formal processing of the landscape he observed during his adolescence. The series *Interiors*, created in the 1960s, stemmed from his fascination with – as he himself used to say – "barns", in which the characteristic beam arrangement and the light penetrating through the gaps resulted in enchanting images in the interiors. Another important aspect of the artist's work was his observations of the horizon, which stretched out in front of him during his mountain hikes, and which inspired him to create his key series *Road*. Brought down to the shape of an isosceles triangle, the road motif was considered by critics the most innovative depiction of landscape in the Polish art of the second half of the 20th century.

The mountain motif painted by Hałas was intertwined with a series of formal experiments collected in the series *Oppositions* and *Divisions*.



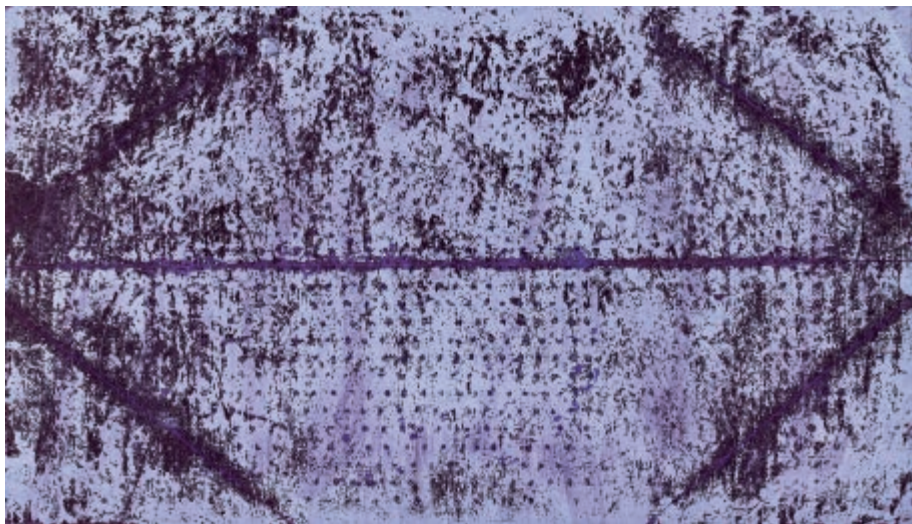
Z cyklu
Piony, skosy
1969–1970
tusz na papierze
84 × 60 cm

From the series
Verticals, Diagonals
1969–1970
ink on paper
84 × 60 cm



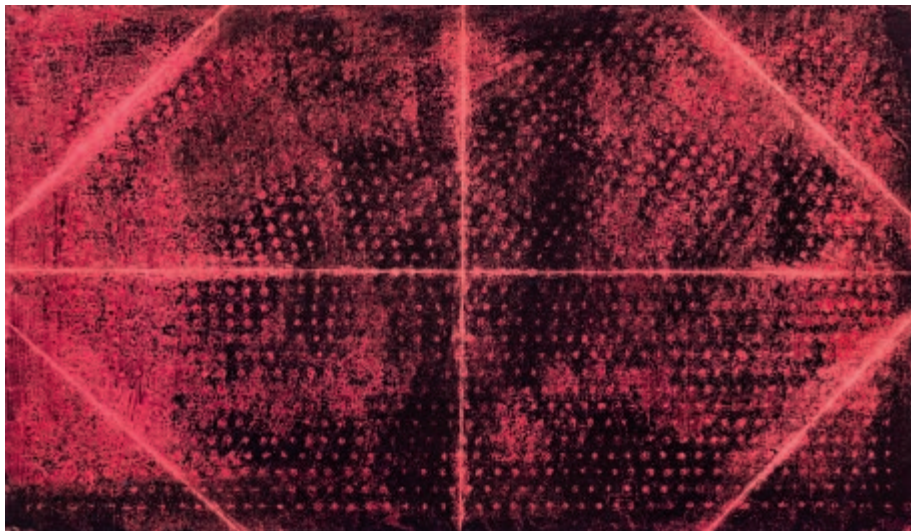
Z cyklu
Piony, skosy
1969–1970
tusz na papierze
84 × 60 cm

From the series
Verticals, Diagonals
1969–1970
ink on paper
84 × 60 cm



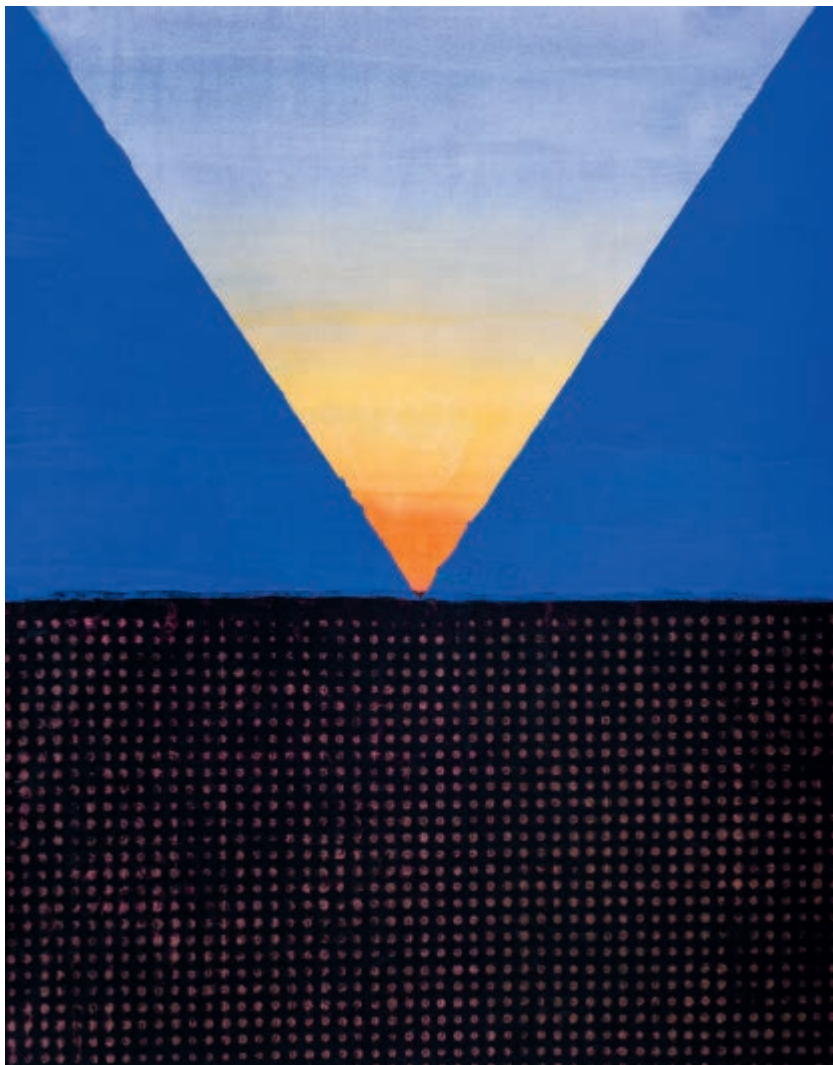
Z cyklu *Gwasze kieszonkowe*
lata 80. XX w.
gwasz na papierze
48 × 86 cm

From the series *Pocket Gouaches*
1980s
gouache on paper
48 × 86 cm



Z cyklu *Gwasze kieszonkowe*
1987
gwasz na papierze
48 × 86 cm

From the series *Pocket Gouaches*
1987
gouache on paper
48 × 86 cm



Z cyklu *Podziały*
lata 90. XX w.
kolorowy tusz na papierze
64 × 48 cm

From the series *Divisions*
1990s
coloured ink on paper
64 × 48 cm



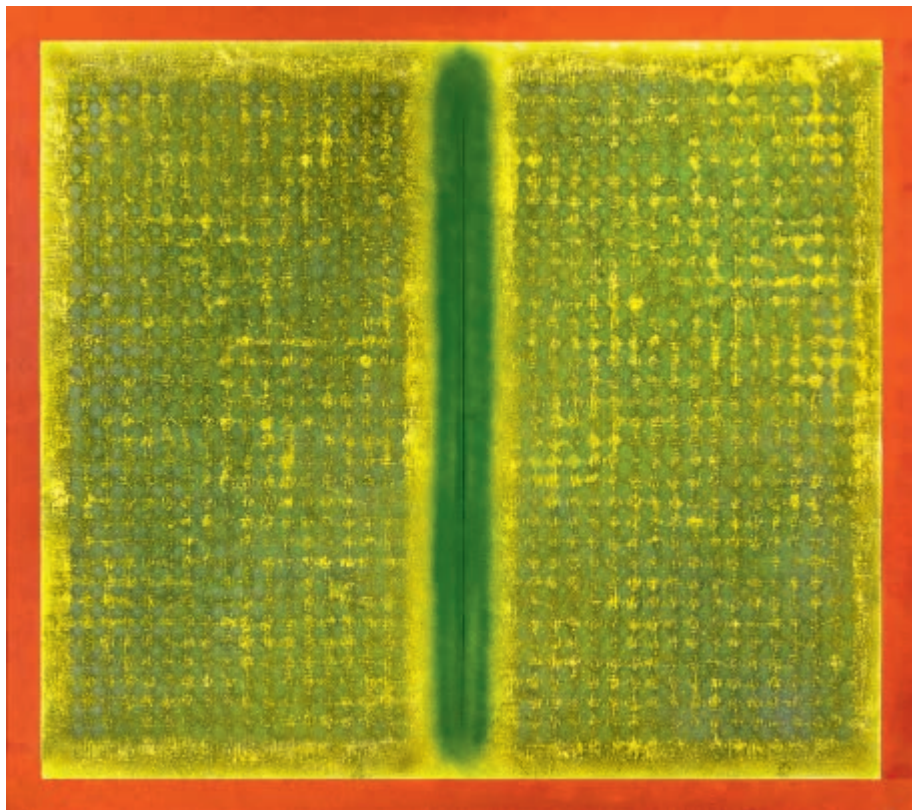
Z cyklu *Podziały*
lata 90. XX w.
kolorowy tusz na papierze
64 × 48 cm

From the series *Divisions*
1990s
coloured ink on paper
64 × 48 cm



J.D-C
1997
olej na płótnie
115 × 130 cm

J.D-C
1997
oil on canvas
115 × 130 cm



J.D-II
1997
olej na płótnie
115 × 130 cm

J.D-II
1997
oil on canvas
115 × 130 cm

Józef Hałas (1927–2015) – jeden z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego malarstwa awangardowego, nazywany klasykiem nowoczesności. Artysta ukończył studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, w której kontynuował swoją karierę jako pedagog. Prace Hałasa charakteryzują się geometryzacją i zrytmizowaniem, subtelnymi zestawieniami kolorystycznymi oraz intrygującą fakturą. Minialbum zawiera najważniejsze obrazy malarza, w tym dzieła z cykli *Droga*, *Przeciwstawienia* i *Podziały*.

Józef Hałas (1927–2015) – one of the most prominent artists of the Polish avant-garde, referred to as a modern classic. The painter graduated from the State Higher School of Fine Arts in Wrocław, where he carried on as a teacher. Hałas's works are notable for their geometrisation and rhythmisation, subtle colour combinations and intriguing texture. The mini-artbook features the artist's key paintings, including the series *Road*, *Oppositions* and *Divisions*.